

Fiyat istikrarında cari denge kritik

Murat Uysal

TÜRKİYE Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Murat Uysal, İSO Meclisi'nde konuştu. Son 1 yılda cari dengenin önemli iyileşme kaydettiğini kaydeden Uysal, "Projeksiyonlara göre yıl sonu itibarıyla pozitif büyüme kaydedilen bir yılda cari fazla vereceğiz" dedi. Uysal fiyat istikrarı için cari dengenin makul düzeyde tutulmasının kritik önemde olduğunu vurguladı.

Zorunlu karşılıkları etkin kullanacağız

Merkez Bankası Başkanı Uysal, para politikası duruşunun enflasyondaki düşüş sürecinin devamını sağlayacak şekilde belirlenirken, finansal istikrara yönelik zorunluk karşılık gibi araçları da etkin kullanacaklarını söyledi

MERKEZ Bankası Başkanı Murat Uysal, **Istanbul Sanayi Odası**'nda "Dış Denge, Sürdürülebilir Büyüme ve Fiyat İstikrarı" konulu bir konuşma yaptı. Uysal, "Önümüzdeki dönemde para politikası duruşumuzu enflasyondaki düşüş sürecinin devamını sağlayacak şekilde belirlerken, finansal istikrara yönelik olarak zorunlu karşılıklar gibi makro ihtiyati araçları da etkin bir şekilde kullanacak; yapısal politika alanlarındaki analizlerle kamuoyunda farkındalık oluşturma misyonumuzu yerine getirmeye devam edeceğiz" dedi. Önümüzdeki dönemde finansal mimari çalışmalarımızın yanı sıra zorunlu karşılıklar gibi makro ihtiyati araçları da etkin bir şekilde kullanarak reel sektörü krediye erişimde destekleyeceklerini söyledi.

Cari denge iyileşiyor

Cari dengenin 2018 ikinci çeyrekte başlayan dengelenme ile hızla iyileştiğine de dikkat çeken Uysal cari fazlanın GSYH'ya oranını bu yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 1'e ulaştığını söyledi. Uysal, "Bu çerçevede, ilerleyen dönemde iktisadi faaliyetin kademeli olarak toparlanacağı bir konjonktürde görece fiyatların sınırlayıcı etkisi nedeniyle büyümenin cari denge üzerindeki etkisinin nispeten daha az olmasını bekleyebiliriz" dedi. "Son 1 yıllık dönemde cari denge önemli iyileşme kaydetti." diyerek, fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyüme için cari dengenin makul düzeyde tutulmasının kritik önemde olduğunu belirtti.

nu belirtti.

Uysal, Türkiye'nin küresel ticaret hacmindeki yavaşlamanın olumsuz etkilerini pastadan aldığı payı artırarak bertaraf ettiğini söyledi.

Fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyümenin birbirini tamamlayan unsurlar olduğuna dikkat çeken Uysal, üretimin ithal girdi oranını azaltmak yönünde atılacak adımların dengeli büyümeye önemli katkı sunacağına inandığını da söyledi.

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlığın döviz borcu ve bunun oluşturduğu bilanço riski olduğunu kaydetti. Bahçivan, "Sanayiciler, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi

bulamadığı için dövizle borçlandı. Bugün kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı. Bu çerçevede, dolarizasyonun hayatımızdan çıkarılması ve TL ile borçlanma felsefesinin yaygınlaştırılmasında yarar görüyoruz. Bu noktada reel sektörümüzün kur risklerine karşı direncini artırmak, savunma mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla inovatif destekler sağlanması ve eğitimler düzenlenmesi gerektiğini de unutmamalıyız." ifadelerini kullandı. Bahçivan, Türkiye'nin "yüksek, sağlıklı, hormonlu" bir büyümesinden ziyade sağlıklı, nitelikli ve sürdürülebilir büyümesinden yana olduklarını da vurguladı.

SANAYİCİLER: Döviz borçlarını TL'ye çevirelim

İSTANBUL Sanayi Odası Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayicinin en büyük sorununun dolarla borçlanma olduğunu söyledi. Sanayicilerin uygun maliyetli TL kredisi bulamadığına ve bu yüzden dolarla borçlanmak zorunda kaldığına dikkat çeken Bahçivan, "Döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi. Bahçivan, "Hormonlu büyüme krize davetiye çıkarıyor. Dolari-zasyonun hayatımızdan çıkarılması ve TL ile borçlanma yaygınlaştırılmalı" diye konuştu.

5'te

*Erdal
Bahçivan*

Sanayiciler kur riski altında

İSTANBUL Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlığın döviz borcu ve bunun yarattığı bilanço riski olduğuna dikkat çekerek "Sanayiciler, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Bugün kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (ISO) Meclisi'nin dün yapılan aylık olağan toplantısı "Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi İçin Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi" gündemiyle toplandı. ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**'ın açış konuşmasını yaptığı toplantıya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal konuk olarak katıldı.

Erdal Bahçivan, açış konuşmasında, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlıkların dövize dayalı borç yükü ve bunun yarattığı bilanço riski olduğuna dikkat çekti: "Bizler sanayici olarak keyfi nedenlerden dolayı döviz borçlanmasına yönelmiş değiliz. Uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığımız için yurtdışı kaynaklara yönelmek zorunda kaldık. Ama bugün önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Bununla birlikte bizler içinden geçtiğimiz ekonomik dengelenme sürecinde TL finansman koşullarının nispeten

iyileşmesinden de destek alarak yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, dolarizasyonun hayatımızdan çıkarılması ve TL ile borçlanma felsefesinin yaygınlaştırılmasında yarar görüyoruz."

Bahçivan, bankacılık sisteminde üretime öncelik veren sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanmasının, Merkez Bankası politikalarıyla desteklenmesi ve ödüllendirilmesi gerektiğini de vurguladı.

'HORMONLU BÜYÜME KRİZE DAVETİYE ÇIKARIYOR'

Konuşmasında Türkiye'nin krize davetiye çıkaran dopingli büyüme arayışlarına artık son vermesi gerektiğini de vurgulayan Bahçivan şunları söyledi: "Zira, kısır bir döngüye yol açan bu durum, Türkiye ekonomisinde büyük zorluklarla, özveriyle inşa edilen üretim merkezlerini tahribata uğrattıyor. İstihdam kayıplarına neden oluyor. Kaynak israfına yol açıyor. Biz Türkiye'nin yüksek, sağlıklı, hormonlu bir büyümeden ziyade sağlıklı, nitelikli ve sürdürülebilir büyümesinden yanayız. Bu bağlamda Merkez Bankamızın yakın zamanda reel sektör ile başlattığı diyalogu son derece önemli buluyor ve bu etkileşimin uzun vadeli, kaliteli ve refah yaratan bir büyümenin önünü açmasını temenni ediyoruz."

Hormonlu büyümeye son verin

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlığın döviz borcu ve bunun yarattığı bilanço riski olduğuna dikkat çekerek "**Sanayiciler**, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Bugün kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi.

İSO'nun aylık meclis toplantısında konuşan Bahçivan, üretime öncelik veren sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanması-

nın, Merkez Bankası politikalarıyla ödüllendirilmesi gerektiğine işaret ederek "Reel sektör yatırımlarına yönelik kredilerde de büyüme hızının hesaba katılarak zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesini öneriyoruz" dedi.

Bahçivan, "Türkiye'nin krize davetiye çıkaran dopingli büyüme arayışlarına artık son vermesi gerekiyor. Biz Türkiye'nin yüksek, sağlıksız, hormonlu bir büyümeden ziyade sağlıklı, nitelikli ve sürdürülebilir büyümesinden yanayız" diye konuştu.

Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal da, fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyüme için

cari dengenin makul düzeyde tutulmasının kritik önemde olduğunu söyledi. Uysal, gelecek dönemde para politikası duruşunun enflasyondaki düşüşün devamlılığını sağlayacak şekilde belirleyeceklerini aktardı.

• Ekonomi Servisi

Erdal Bahçivan

"Sanayicinin döviz borcunu Türk Lirası'na döndürelim"

Reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlığın döviz borcu ve bunun yarattığı bilanço riski olduğuna dikkat çeken **İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan**, "Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin dün yapılan aylık olağan toplantısı "Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi İçin Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi" ana gündemi ile gerçekleştirildi. Toplantıya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Murat Uysal konuk olarak katılarak gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Toplantıda konuşan Bahçivan, üretime öncelik veren sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanması, Merkez Bankası politikalarıyla ödüllendirilmesi gerektiğini söyledi. Reel sektör

yatırımlarına yönelik kredilerde de büyüme hızının hesaba katılarak zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesini önemsediklerini kaydeden Bahçivan, "Türkiye'nin krize davetiye çıkaran dopingli büyüme arayışlarına artık son vermesi gerekiyor. Biz Türkiye'nin yüksek, sağlıklı, hormonlu bir büyümeden ziyade sağlıklı, nitelikli ve sürdürülebilir büyümesinden yanayız" diye konuştu.

Reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlıkların dövize dayalı borç yükü ve bunun yarattığı bilanço riski olduğunu söyleyen Bahçivan şöyle konuştu: "Bizler **sanayici**

olarak keyfi nedenlerden dolayı döviz borçlanmasına yönelmiş değiliz. Uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığımız için yurt dışı kaynaklara yönelmek zorunda kaldık. Ama bugün önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Bununla birlikte bizler içinden geçtiğimiz ekonomik dengelenme sürecinde TL finansman koşullarının nispeten iyileşmesinden de destek olarak yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, dolarizasyonun hayatımızdan çıkarılması ve TL ile borçlanma fel-

sefesinin yaygınlaştırılmasında yarar görüyoruz. Bu noktada reel sektörümüzün kur risklerine karşı direncini artırmak, savunma mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla inovatif destekler sağlanması ve eğitimler düzenlenmesi gerektiğini de unutmamalıyız."

MB politikalarıyla desteklenmeli

Bahçivan, bankacılık sisteminde üretime öncelik veren sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanmasının, MB politikalarıyla desteklenmesi ve ödüllendirilmesi gerektiğini de vurguladı. MB'nin geçen ağustos ayından itibaren zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesinde, bankaların kredi büyüme hızlarına göre derecelendirmeye geçtiğini hatırlatan Bahçivan "Biz bu noktada bir adım daha ileri gidilerek, reel sektör yatırımlarına yönelik kredilerin büyüme hızı da hesaba katılarak zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesini öneriyoruz" ifadesini kullandı.

"Kalkınma bankacılığı, güçlü yatırım için uygun çözüm"

Sanayi işletmelerinin temel sorunları arasında ilk sırayı borçlanma maliyetinin aldığına da işaret eden Bahçivan "Tasarruf oranlarının yetersiz olduğu ülkemizde bankacılık sistemi üzerinden sağlanabilecek **sanayi** finansmanı oldukça sınırlı. Bu noktada öne çıkan ve ilk defa bizim dile getirdiğimiz yeni nesil Kalkınma Bankacılığı modeli; gelişmiş ülkelerde olduğu gibi yüksek teknoloji tabanlı, katma değeri yüksek ürünleri içeren güçlü bir yatırım hamlesi gerçekleştirmek için de en uygun çözüm" şeklinde konuştu.

HABER MERKEZİ / İSTANBUL

"İhracattaki güçlü seyir cari dengenin oluşmasına katkı sağladı"

Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal, cari dengelenme sürecinde ihracatın güçlü seyrinin büyük önem taşıdığını ifade etti. Uysal, göreceli fiyat gelişmelerinin ithalatın yanı sıra ihracatın da önemli bir belirleyicisi olduğuna işaret ettiğini dile getirdi. Uysal, "Yakın dönem gelişmelerini bu kapsamda değerlendirdiğimizde, ihracattaki güçlü seyir de cari dengedeki iyileşmeye önemli bir katkı verdiğini belirtmeliyim. Türkiye küresel ticaret hacmindeki yavaşlamanın etkilerini ticaret pastasından aldığı payı

arttırarak bertaraf edebiliyor" dedi. Fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyümenin birbirini tamamlayan unsurlar olduğunu söyleyen Uysal, Geçmiş deneyimlerimiz göstermiştir ki, fiyat istikrarına ulaşılabilmesi ve ekonominin dengeli, sürdürülebilir bir büyüme patikasına yönlendirilebilmesi için cari dengenin makul düzeylerde korunabilmesi kritik önem arz etmektedir" ifadesini kullandı. Uysal "Cari işlemler dengesi 2018 yılının ikinci çeyreğinde başlayan dengelenme süreciyle birlikte hızla iyileşmiş ve

uzun yıllar sonra ilk kez bu yılın haziran ayında yıllık olarak fazla vermiştir. Cari dengedeki iyileşme üçüncü çeyrekte de devam etmiş ve Eylül ayı itibarıyla yıllık yaklaşık 6 milyar ABD doları fazlaya ulaşmıştır" dedi. Öte yandan iç talepte 2018 yılı ikinci çeyreğinden itibaren görülen yavaşlamanın ithalata belirgin ölçüde sınırladığını bildiren Uysal, bununla birlikte ithalat ile milli gelir arasındaki ilişkinin son dönemde belirgin bir biçimde zayıfladığını da gözlemlediklerini belirtti.

Döviz borcunu TL'ye çevirecek model talebi

Reel sektörde en önemli kırılganlığın yüksek döviz borcu olduğuna dikkat çeken **İSO Başkanı Erdal Bahçıvan** "Borçların TL'ye döndürülmesi için teşvik edici bir model" sunulmasını istedi

Sanayi kesiminin uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandığını bildiren Başkan Bahçıvan "Bugün önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Bununla birlikte bizler içinden geçtiğimiz ekonomik dengelenme sürecinde TL finansman koşullarının nispeten iyileşmesinden de destek olarak yüksek döviz borçlarının TL'ye

döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz" dedi. Dolarizasyonun son bulması için TL ile borçlanma felsefesinin yaygınlaştırılmasını isteyen Bahçıvan kur risklerine karşı inovatif destek talep etti. Cumhurbaşkanı Erdoğan önceki gün partisinin grup toplantısında vatandaşlara seslenerek "Doları bırakın, TL'ye dönün" çağrısında bulunmuştu. /03

Uysal: İhracatın katkısı büyük

İSO Kasım ayı olağan toplantısında konuşan Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal, cari dengelenme sürecinde ihracatın güçlü seyrinin büyük önem taşıdığını ifade etti. Göreli fiyat gelişmelerinin ithalatın yanı sıra ihracatın da önemli bir belirleyicisi olduğuna işaret eden Uysal "Yakın dönem

gelişmelerini bu kapsamda değerlendirdiğimizde, ihracattaki güçlü seyrin de cari dengedeki iyileşmeye önemli bir katkı verdiğini belirtmeliyim. Türkiye küresel ticaret hacmindeki yavaşlamanın etkilerini ticaret pastasından aldığı payı artırarak bertaraf edebiliyor" dedi.

"Sanayicinin döviz borcunu Türk Lirası'na döndürelim"

Reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılma noktası döviz borcu ve bunun yarattığı bilanço riski olduğuna dikkat çeken **İstanbul Sanayi Odası** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin dün yapılan aylık olağan toplantısı "Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi İçin Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi" ana gündemi ile gerçekleşti. Toplantıya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Murat Uysal konuk olarak katılarak gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Toplantıda konuşan Bahçivan, üretime öncelik veren sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanması, Merkez Bankası politikalarıyla ödüllendirilmesi gerektiğini söyledi. Reel sektör

yatırımlarına yönelik kredilerde de büyüme hızının hesaba katılarak zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesini önemsediklerini kaydeden Bahçivan, "Türkiye'nin krize davetiye çıkaran dopingli büyüme arayışlarına artık son vermesi gerekiyor. Biz Türkiye'nin yüksek, sağlıklı, hormonlu bir büyümeden ziyade sağlıklı, nitelikli ve sürdürülebilir büyümesinden yanayız" diye konuştu.

Reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılma noktalarının döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyor. Bu çerçevede, dolarizasyonun hayatımızdan çıkarılması ve TL ile borçlanma fel-

olarak keyfi nedenlerden dolayı döviz borçlanmasına yönelmiş değiliz. Uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığımız için yurt dışı kaynaklara yönelmek zorunda kaldık. Ama bugün önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Bununla birlikte bizler içinden geçtiğimiz ekonomik dengelenme sürecinde TL finansman koşullarının nispeten iyileşmesinden de destek alarak yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, dolarizasyonun hayatımızdan çıkarılması ve TL ile borçlanma fel-

sefesinin yaygınlaştırılmasında yarar görüyoruz. Bu noktada reel sektörümüzün kur risklerine karşı direncini artırmak, savunma mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla inovatif destekler sağlanması ve eğitimler düzenlenmesi gerektiğini de unutmamalıyız."

MB politikalarıyla desteklenmeli

Bahçivan, bankacılık sisteminde üretime öncelik veren sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanmasının, MB politikalarıyla desteklenmesi ve ödüllendirilmesi gerektiğini de vurguladı. MB'nin geçen ağustos ayından itibaren zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesinde, bankaların kredi büyüme hızlarına göre derecelendirmeye gittiğini hatırlatan Bahçivan "Biz bu noktada bir adım daha ileri gidilerek, reel sektör yatırımlarına yönelik kredilerin büyüme hızı da hesaba katılarak zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesini öneriyoruz" ifadesini kullandı.

"Kalkınma bankacılığı, güçlü yatırım için uygun çözüm"

Sanayi işletmelerinin temel sorunları arasında ilk sırayı borçlanma maliyetinin aldığına da işaret eden Bahçivan "Tasarruf oranlarının yetersiz olduğu ülkemizde bankacılık sistemi üzerinden sağlanabilecek **sanayi** finansmanı oldukça sınırlı. Bu noktada öne çıkan ve ilk defa bizim dile getirdiğimiz yeni nesil Kalkınma Bankacılığı modeli; gelişmiş ülkelerde olduğu gibi yüksek teknoloji tabanlı, katma değeri yüksek ürünleri içeren güçlü bir yatırım hamlesi gerçekleştirmek için de en uygun çözüm" şeklinde konuştu.

"İhracattaki güçlü seyir cari dengenin oluşmasına katkı sağladı"

Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal, cari dengelenme sürecinde ihracatın güçlü seyrinin büyük önem taşıdığını ifade etti. Uysal, göreceli fiyat gelişmelerinin ithalatın yanı sıra ihracatın da önemli bir belirleyicisi olduğuna işaret ettiğini dile getirdi. Uysal, "Yakın dönem gelişmelerini bu kapsamda değerlendirdiğimizde, ihracattaki güçlü seyrin de cari dengedeki iyileşmeye önemli bir katkı verdiğini belirtmeliyim. Türkiye küresel ticaret hacmindeki yavaşlamanın etkilerini ticaret pastasından aldığı payı

arttırarak bertaraf edebiliyor" dedi. Fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyümenin birbirini tamamlayan unsurlar olduğunu söyleyen Uysal, Geçmiş deneyimlerimiz göstermiştir ki, fiyat istikrarına ulaşılabilmesi ve ekonominin dengeli, sürdürülebilir bir büyüme patikasına yönlendirilebilmesi için cari dengenin makul düzeylerde korunabilmesi kritik önem arz etmektedir" ifadesini kullandı. Uysal "Cari işlemler dengesi 2018 yılının ikinci çeyreğinde başlayan dengelenme süreciyle birlikte hızla iyileşmiş ve

uzun yıllar sonra ilk kez bu yılın haziran ayında yıllık olarak fazla vermiştir. Cari dengedeki iyileşme üçüncü çeyrekte de devam etmiş ve Eylül ayı itibarıyla yıllık yaklaşık 6 milyar ABD doları fazlaya ulaşmıştır" dedi. Öte yandan iç talepte 2018 yılı ikinci çeyreğinden itibaren görülen yavaşlamanın ithalat belirgin ölçüde sınırladığını bildiren Uysal, bununla birlikte ithalat ile milli gelir arasındaki ilişkinin son dönemde belirgin bir biçimde zayıfladığını da gözlemlediklerini belirtti.

Enflasyonla etkin mücadeleye devam

MERKEZ Bankası Başkanı Murat Uysal, "Önümüzdeki dönemde para politikası duruşumuzu enflasyondaki düşüş sürecinin devamını sağlayacak şekilde belirlerken, finansal istikrara yönelik olarak zorunlu karşılıklar gibi makro ihtiyati araçları da etkin bir şekilde kullanacak; yapısal politika alanlarındaki analizlerle kamuoyunda farkındalık oluşturma misyonumuzu yerine getirmeye devam edeceğiz" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin dün yapılan olan aylık olağan toplantısı 'Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi İçin Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi' ana gündemi ile gerçekleştirildi. Toplantıya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Murat Uysal konuk olarak katılarak gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Cari işlemler dengesinin 2018 yılının ikinci çeyreğinde başlayan dengelenme süreciyle birlikte hızla iyileştiğini ve uzun yıllar sonra ilk kez bu yılın haziran ayında yıllık olarak fazla verdiğini söyleyen Uysal, "Cari dengedeki iyileşme üçüncü çeyrekte de devam etmiş ve eylül ayı itibarıyla yıllık yaklaşık 6 milyar dolar fazlaya ulaşmıştır. Böylece, 2018 yılı ikinci çeyreğinde milli gelire oran olarak yüzde 6.5 düzeyinde açık veren cari işlemler dengesinin, 2019 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla yaklaşık yüzde 1 oranında fazlaya ulaştığı tahmin edilmektedir. Bu noktada hatırlatmak isterim ki cari işlemler dengesi tarihimizin en derin krizlerinden birini takiben en son 2002 yılının kasım ayında yıllık olarak fazla vermiş ve o dönemden 2019 yılının haziran ayına kadar kesintisiz olarak açık vermiştir. Bu açıdan bakıldığında cari dengedeki mevcut düzeltmeyi

Murat Uysal

getiren dinamiklerin önceki dönemlerle kıyaslanması ve farklılıkların tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır" diye konuştu.

Toplantıda konuşan **İSO Başkanı Erdal Bahçivan** ise, dünya toplumlarının daha fazla refah, adalet ve öngörülebilir gelecek istediğinin altını çizerek "Bunun için de nitelikli ve sürdürülebilir büyümenin sağlanmasının gerektiğini biliyoruz. Geleceğe ilişkin endişeleri azaltmak, kaygıların yerine umutları yeşertmek için üretim odaklı bir ekonomi anlayışı hakim kılınmalıdır" dedi.

"Ekonominin refah üreten, istihdam oluşturan verimlilik artışı sağlayan asli unsuru üretim; dolayısıyla **sanayidir**" diyen Bahçivan, "Üretim ekonomisine hak ettiği yeri yeniden kazandırmak için birinci koşul finans ayağının sağlam olmasıdır. Bunun yolu ise finans ile reel sektörün uyum içinde iş birliğini esas alan bir **sanayi** ve üretim ekosistemini oluşturulmasından geçiyor" diye konuştu. **Erdal Bahçivan**, reel sektör odaklı üretimi, büyümeyi ve istihdamı gözetken yeni bir modelin kurgulanmasının geleceği kaybetmemenin tek seçeneği olduğunu altını çizdi.

İSO Meclisi'nin aylık olağan toplantısı, TCMB Başkanı Murat Uysal, İSO Başkanı Erdal Bahçvan ve Zeynep Bodur Okyay katılımlarıyla gerçekleşti.

İç talepte zayıflama ithalatı sınırlandırıyor

Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal "İç talepte 2018 yılı ikinci çeyreğinden itibaren görülen yavaşlama ithalatı belirgin ölçüde sınırlandırıyor. Böylece ithalat ile milli gelir arasındaki ilişki son dönemde belirgin bir biçimde zayıflıyor. Reel kurdaki uzun süreli uyarılmanın ve firmaların üretim yapısındaki değişimin etkili olduğunu değerlendiriyoruz" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin aylık olağan toplantısı "Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi İçin Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi" ana gündemi ile gerçekleştirildi. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçvan'ın açılış konuşmasını yaptığı toplantıya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Murat Uysal konuk olarak katılarak gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Uysal "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası olarak reel sektörü daha iyi anlama ve bu yönde iletişimi güçlendirme konusuna verdiğimiz önemi daha önce çeşitli platformlarda ifade etmiştim. Bu toplantıyı, bahsettiğim çerçeveyi hayata geçirmesi yolunda önemli bir adım olarak değerlendiriyorum" dedi. Cari işlemler dengesinin 2018 yılının ikinci çeyreğinde başlayan dengelenme süreciyle birlikte hızla iyileştiğini ve uzun yıllar sonra ilk kez bu yılın haziran ayın-

da yıllık olarak fazla verdiğini söyleyen Uysal "Cari dengedeki iyileşme üçüncü çeyrekte de devam etmiş ve Eylül ayı itibarıyla yıllık yaklaşık 6 milyar dolar fazlaya ulaşmıştır. Böylece, 2018 yılı ikinci çeyreğinde milli gelire oran olarak yüzde 6,5 düzeyinde açık veren cari işlemler dengesinin, 2019 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla yaklaşık yüzde 1 oranında fazlaya ulaştığı tahmin edilmektedir. Bu noktada hatırlatmak isterim ki cari işlemler dengesi tarihimizin en derin krizlerinden birini takiben en son 2002 yılının Kasım ayında yıllık olarak fazla vermiş ve o dönemden 2019 yılının Haziran ayına kadar kesintisiz olarak açık vermiştir. Bu açıdan bakıldığında cari dengedeki mevcut düzeltmeyi getiren dinamiklerin önceki dönemlerle kıyaslanması ve farklılıkların tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır" diye konuştu. Türkiye üzerine yapılan akademik çalışmaların ithalatın reel gelir ve reel

kurdaki değişimler tarafından anlamlı bir düzeyde açıklanabildiğini göstermekte olduğunu belirten Uysal "Söz konusu çalışmalar ithalatın gelir esnekliğinin görece fiyatlar göre daha yüksek olduğuna işaret etmekte. Bu çerçevede, iç talepte 2018 yılı ikinci çeyreğinden itibaren görülen yavaşlamanın ithalatı belirgin ölçüde sınırlandırdığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte ithalat ile milli gelir arasındaki ilişkinin son dönemde belirgin bir biçimde zayıfladığını da gözlemliyoruz. Bu gelişimde reel kurdaki uzun süreli uyarılmanın ve firmaların üretim yapısındaki değişimin etkili olduğunu değerlendiriyoruz. Bu çerçevede, ilerleyen dönemde iktisadi faaliyetin kademe olarak toparlanacağı bir konjunktürde görece fiyatların sınırlayıcı etkisi nedeniyle büyümenin cari denge üzerindeki etkisinin nispeten daha az olmasını bekleyebiliriz" dedi. - MUSTAFA FİDAN

'SANAYİCİLER KEYİFTEN DÖVİZLE BORÇLANMADI'

İSO Başkanı Erdal Bahçvan, dünya toplumlarının daha fazla refah, adalet ve öngörülebilir gelecek istediğinin altını çizerek "Bunun için de nitelikli ve sürdürülebilir büyümenin sağlanmasının gerektiğini biliyoruz. Geleceğe ilişkin endişeleri azaltmak, kaygıların yerine umutlanı yeşertmek için üretim odaklı bir ekonomi anlayışı hakim kılınmalıdır" dedi. "Ekonominin refah üreten, istihdam oluşturan verimlilik artışı sağlayan aslı unsuru üretim; dolayısıyla sanayidir" diyen Bahçvan "Üretim ekonomisine hak ettiği yeri yeniden kazandırmak için birinci koşul finans ayasının sağlam olmasıdır. Bunun yolu ise finans ile reel sektörün uyum içinde iş birliğinin esas alan bir sanayi ve üretim ekosistemini oluşturulmasından geçiyor" diye konuştu. Erdal Bahçvan, reel sektör odaklı üretimi, büyüme ve istihdamı gözetim yeni bir modelin kurgulanmasından geleceği kaybetmemen tek seçenek olduğunun altını çizdi. Reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlığın döviz borcu ve bunun yarattığı bilanço riski olduğuna dikkat çeken Bahçvan "Sanayiciler, keyiften değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Bugün kur riskini üzerimize taşıyoruz. Yüksek döviz borcununın TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi.

'KRİZE DAVETİYE ÇIKARAN DOPİNGLİ BÜYÜME SONA ERMELİ'

Erdal Bahçvan konuşmasını şöyle sürdürdü "Üretime öncelik veren sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanması, Merkez Bankası politikalarıyla ödüllendirilmeli. Reel sektör yatırımlarına yönelik kredilerde de büyüme hızının hesaba katılarak zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesini öneriyoruz. Türkiye'nin krize davetiye çıkaran dopingli büyüme arayışlarına artık son vermesi gerekiyor. Biz Türkiye'nin yüksek, sağlıklı, hormonlu bir büyümeden ziyade sağlıklı, nitelikli ve sürdürülebilir büyümesinden yanayız"

DÖVİZ BORÇLARI 'TL'YE ÇEVİRİLSİN

EKONOMİ SERVİSİ

İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlığın döviz borcu ve bunun yarattığı bilanço riski olduğuna dikkat çekerek, "Sanayiciler, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Bugün kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda

teşvik edici bir model sunulmalı dedi.

Bahçivan, "Üretime öncelik veren sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanması, Merkez Bankası politikalarıyla ödüllendirilmeli. Reel sektör yatırımlarına yönelik kredilerde de büyüme hızının hesaba katılarak zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesini öneriyoruz" diye konuştu.

Bahçivan, "Türkiye'nin sağlıklı, nitelikli ve sürdürülebilir büyümesinden yanayız" dedi.

ZORUNLU KARŞILIKLAR 'ETKİN' KULLANILACAK

Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal, para politikası duruşunun enflasyondaki düşüş sürecinin devamını sağlayacak şekilde belirlenirken, finansal istikrara yönelik zorunlu karşılıklar gibi makro ihtiyati araçları da etkin bir şekilde kullanacaklarını söyledi.

İstanbul Sanayi Odası'nda 'Dış Denge, Sürdürülebilir Büyüme ve Fiyat İstikrarı' konulu bir konuşma yapan Uysal, finansal mimari çalışmalarının yanı sıra zorunlu karşılık gibi makro ihtiyati araçları da etkin kullanarak reel sektörü finansal risk yönetimi ve krediye erişim konularında desteklemeye devam edeceklerine dikkat çekti.

Uysal konuşmasında "Yapısal politika alanlarındaki analizlerle kamuoyunda farkındalık oluşturma misyonumuzu yerine

getirmeye devam edeceğiz" dedi. Türkiye ekonomisinin pozitif büyüme kaydedilen bir yılda cari fazla vereceğine dikkat çeken Uysal cari dengedeki iyileşmenin kalıcı olması için, bu politikaların yapısal reformlarla desteklenmesi gerekliliğine de dikkat çekti.

İthal girdi oranı azalmalı

Başta enerji sektöründe olmak üzere üretimde ithal girdi oranının azaltılmasının kritik önem taşıdığını belirten Uysal yenilenebilir enerjide yerleştirilme ve yenilenebilir enerjinin elektrik üretimindeki payının artırılması konusunun önemine de dikkat çekti.

Cari dengenin hızla iyileştiğine dikkat çeken Uysal cari fazlanın GSYH'ya oranının bu yılın üçüncü çeyreğinde % 1'e ulaştığını söyledi.

2002'DEN SONRA İLK

Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal, **İSO** Meclisi'nde konuştu. Son 1 yılda cari dengenin önemli iyileşme kaydettiğini ve 2002'den beri ilk kez yıllık fazla verdiğini kaydeden Uysal, "Mevcut projeksiyonlara göre yıl sonu itibarıyla pozitif büyüme kaydedilen bir yılda cari fazla vermiş olacağız" dedi. Uysal fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyüme için cari dengenin makul düzeyde tutulmasının kritik önemde olduğunu vurguladı. Uysal, 2014'ten bu yana petroldeki ciddi düşüşün ve ihracattaki güçlü seyrin cari açığı sınırladığını ifade etti.

Murat Uysal, turizm sektöründe de hızlı bir toparlanma sürecine girildiğini ve yabancı ziyaretçi sayısının güçlü biçimde arttığını belirtti. Uysal reel sektörün güçlü ihracat performansı ile ekonomideki dengelenmeye önemli katkı sunduğunu dile getirdi. Uysal, "Önümüzdeki dönemde para politikası duruşunu enflasyondaki düşüş sürecinin devamlılığını sağlayacak şekilde belirlerken finansal istikrara yönelik olarak zorunlu karşılık gibi araçları etkin kullanacağız. Bunu yaparken Merkez Bankası ve reel sektör (**sanayi**) arasındaki iletişim köprüsünü daha da güçlendireceğiz" şeklinde konuştu.

SANAYİCİ DÖVİZ YÜKÜNDEN KURTULMAK İSTİYOR

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Meclisi'nin aylık olağan toplantısı dün gerçekleştirildi. **ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan**'ın açılış konuşmasını yaptığı toplantıya Merkez Bankası Başkanı **Murat Uysal** konuk olarak katılarak gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Bahçivan, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılma noktalarının döviz dayalı borç yükü ve bunun yarattığı bilanço riski olduğuna dikkat çekti.

'TL KREDİ BULAMADIK'

Erdal Bahçivan, şöyle devam etti: "Bizler **sanayici** olarak keyfi nedenlerden dolayı döviz borçlanmasına yönelmiş değiliz. Uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığımız için yurtdışı kaynaklara yönelmek zorunda kaldık. Ama bugün önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz."

ISO toplantısına (soldan) Kale Grubu Başkanı **Zeynep Bodur Okyay**, Merkez Bankası Başkanı **Murat Uysal** ve ISO Başkanı **Erdal Bahçivan** katıldı.

MERKEZ DE DESTEKLEMELİ

Erdal Bahçivan, bankacılık sisteminde üretime öncelik veren sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanmasının, Merkez Bankası politikalarıyla desteklenmesi ve ödüllendirilmesi gerektiğini vurguladı. **Sanayinin** finansman kaynaklarını sınırlayan en önemli unsurlardan birinin 'teminata dayalı bankacılık anlayışı' olduğunu vurgulayan Bahçivan, "Bugün **sanayici** olarak yatırım için kredi istediğimizde, kredi tutarının 2-3 katına varan teminat talepleriyle karşı karşıya kalıyoruz. Tapu ve ipotek dayalı bir bankacılık anlayışından artık uzaklaşmamız gerekiyor" diye konuştu.

Murat
Uysal

Hem büyüyeceğiz hem cari fazla vereceğiz

Merkez Bankası Başkanı Uysal, Türkiye'nin yılı pozitif büyümeyle kapatırken cari dengede de fazla vereceğini söyledi. Uysal, reel sektörü destekleyeceklerini de vurguladı

TÜRKİYE Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Murat Uysal, son bir yılda cari dengede ciddi iyileşmeler kaydedildiğini belirterek, "Yıllık fazla vermeye başladık. Pozitif büyüme olacak bir yılda cari fazla vermiş olacağız" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclis Toplantısı'nda "Dış Denge, Sürdürülebilir Büyüme ve Fiyat İstikrarı" başlıklı konuşma yapan Uysal, büyümenin cari denge üzerindeki etkisinin önümüzdeki dönemde daha az olmasının beklenebileceğini belirtti. Brent petrol fiyatının küresel büyümedeki yavaşlamaya bağlı olarak "daha ılımlı düzeylerde" seyrettiği bir konjoktüre de dikkat çeken Uysal "geçtiğimiz yıl 43 milyar dolar olan enerji ithalatımızın bu yıl daha sınırlı kalması kuvvetle muhtemel görünüyor" dedi. Uysal, şöyle konuştu: "Fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyüme için cari dengenin makul düzeyde tutulması kritik önemdedir.

Yüksek ithal girdi kullanımı ve tasarruf açığı olan açık ekonomilerde yaşanan büyüme-cari açık-sermaye çıkışı-daralma döngüsünün kırılabilmesinin yolu, verimlilik ve yüksek katma değerli üretimden geçmektedir. Yeni Ekonomi Programı'nda ortaya konulan "Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı" ve yurt içi tasarrufların artırılmasına yönelik Otomatik BES Katılım uygulaması cari açığın yapısal unsurlarını hedef olarak atılmış iki önemli adımdır."

REEL SEKTÖRE DESTEK SÖZÜ

İSO Başkanı Erdal Bahçivan'ın reel sektör kredilerinde zorunlu karşılıklarla ilgili düzenleme yapılması isteğine olumlu yanıt veren Uysal, zorunlu karşılık gibi makro ihtiyati araçları da etkin kullanarak reel sektörü finansal risk yönetimi ve krediye erişim konularında desteklemeye devam edeceklerine dikkat çekti.

DÖVİZ BORÇLARINI TL'YE ÇEVİRMEK İÇİN TEŞVİK TALEP EDEN BAHÇIVAN: KUR RİSKİ TAŞIYORUZ BORÇ TL'YE DÖNSÜN

Sanayicilerin, uzun vadeli uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandığını belirten **Erdal Bahçivan**, "Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" çağrısı yaptı

Murat Uysal

Erdal Bahçivan

FAİZ İÇİN ENFLASYONA BAKACAK

MERKEZ Bankası Başkanı Murat Uysal, para politikası duruşunun enflasyondaki düşüş sürecinin devamını sağlayacak şekilde belirleneceğini söyledi. İSO'da "Dış Denge, Sürdürülebilir Büyüme ve Fiyat İstikrarı" konulu bir konuşma yapan Uysal, finansal mimari çalışmalarının yanı sıra zorunlu karşılık gibi makro ihtiyati araçları da etkin kullanarak reel sektörü finansal risk yönetimi ve krediye erişim konularında destekleme-

ye devam edeceklerine dikkat çekti.

Uysal "Önümüzdeki dönemde para politikası duruşumuzu enflasyondaki düşüş sürecinin devamını sağlayacak şekilde belirlerken, finansal istikrara yönelik olarak zorunlu karşılıklar gibi makro ihtiyati araçları da etkin bir şekilde kullanılacak; yapısal politika alanlarındaki analizlerle kamuoyunda farkındalık oluşturma misyonumuzu yerine getirmeye devam edeceğiz" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı **Erdal Bahçivan**, reel sektörün en önemli kırılganlığının döviz borcu ve bunun yarattığı bilanço riski olduğunu belirtti. Bahçivan, "Sanayiciler, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi.

İSO Meclisi'nin aylık olağan toplantısı "Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi İçin Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi" ana gündemi ve Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal'ın katılımı ile gerçekleştirildi.

Bahçivan, burada yaptığı konuşmada, "Uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığımız için yurtdışı kaynaklara yönelmek zorunda kaldık. Ama bugün önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz" diye konuştu.

BÜYÜME DİKKATE ALINSIN

Ekonomik dengelenme sürecinde TL finansman koşullarının nispeten iyileştiğini dile getiren Bahçivan, "Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, dolarizasyonun hayatımızdan çıkarılması ve TL ile borçlanma felsefesinin yaygınlaştırılmasında yarar görüyoruz. Bu noktada reel sektörümüzün kur risklerine karşı

direncini artırmak, savunma mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla inovatif destekler sağlanması ve eğitimler düzenlenmesi gerektiğini de unutmamalıyız" ifadelerini kullandı.

Bahçivan, bankacılık sisteminde üretime öncelik veren sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanmasının, Merkez Bankası politikalarıyla desteklenmesi ve ödüllendirilmesi gerektiğini de dile getirdi.

DOPİNGLİ BÜYÜME

Merkez Bankası'nın geçen ağustos ayından itibaren zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesinde, bankaların kredi büyüme hızlarına göre derecelendirmeye gittiğini hatırlatan Bahçivan, "Biz bu noktada bir adım daha ileri gidilerek, reel sektör yatırımlarına yönelik kredilerin büyüme hızı da hesaba katılarak zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesini öneriyoruz" dedi.

Türkiye ekonomisinin, önündeki en temel sorunun makul, sürdürülebilir, nitelikli ve kaliteli büyüme sorunu olduğunu dile getiren Bahçivan, "Türkiye'nin krize davetiye çıkaran dopingli büyüme arayışlarına artık son vermesi gerekiyor. Zira, kısır bir döngüye yol açan bu durum, Türkiye ekonomisinde büyük zorluklarla, özveriyle inşa edilen üretim merkezlerini tahribata uğrattı. İstihdam kayıplarına neden oluyor. Kaynak israfına yol açıyor" tespiti yaptı.

Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal ile Borsa İstanbul Genel Müdürü Hakan Atilla, İSO'nun meclis toplantısına katıldı.

Uysal: Bu yıl sonunda da cari fazla vereceğiz

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Meclisi Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal'ı konuk etti. Borsa İstanbul Genel Müdürü Hakan Atilla'nın da katıldığı toplantıda **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlığın döviz borcu ve bunun oluşturduğu bilanço riski olduğunu belirterek, "**Sanayiciler**, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi. Uysal ise son bir yılda cari dengenin önemli bir iyileşme kaydettiğini belirterek "Bu yıl sonunda cari fazla vermiş olacağız" dedi. Uysal'ın açıklamalarından satır başları şöyle:

CARİ DENGELENMEYE DEVAM

- Bu dönemde cari dengede düzeltmenin 2001 ve 2009'a göre sağlıklı gerçekleştiğinin altını çizmek isterim.
- İthalat ile milli gelir arasındaki ilişkinin zayıfladığını görüyoruz. Enerji ithalatımızın bu yıl geçen yıla göre daha sınırlı kalması kuvvetle muhtemel görünüyor.
- İhracattaki güçlü seyir cari dengeyi iyileştiriyor.
- Türkiye küresel ticaret hacmindeki yavaşlamanın etkilerini ticaret pastasından payını artırarak bertaraf ediyor.
- Turizm sektörünün toparlanma sürecine girdiğini, yabancı ziyaretçinin artmaya devam ettiğini görüyoruz.
- Reel sektörümüz güçlü bir ihracat performansı ile ekonomideki dengelenmeye önemli katkı sunuyor.
- Teşvikteki kazanımların getirisi yüksek olacak.
- Zorunlu karşılıklar gibi makro ihtiyati araçları da etkin bir şekilde kullanarak reel sektörü finansal risk yönetimi ve krediye erişim konularında desteklemeyeceğiz.
- Savunma, tekstil, makine-teçhizat, fabrikasyon metal, ilaç, kimya ve enerji gibi sektörlerde son yıllarda üretimin yerli içeriğinde önemli artışlar var ama bu alanda gidilecek daha çok yol olduğunun farkındayız.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal, İstanbul Sanayi Odasında ekonomik gündemi değerlendirdi.

‘İhracattaki güçlenme cari dengeyi iyileştiriyor’

SON 1 yılda cari dengenin önemli iyileşme kaydettiğini ve 2002’den beri ilk kez yıllık olarak fazla verdiğini kaydeden Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal “Mevcut projeksiyonlara göre yıl sonu itibarıyla pozitif büyüme kaydedilen bir yılda cari fazla vermiş olacağız” dedi. Uysal, basiretli makro politikaların etkisiyle dış dengedeki kazanımların fiyat istikrarı, finansal istikrar ve sürdürülebilir büyüme adına büyük önem taşıdığını söyledi. Cari dengedeki düzelenin, ekonominin sert daraldığı 2001 ve 2009 krizlerine kıyasla çok daha sağlıklı gerçekleştiğini belirten Uysal “Cari dengede yakın dönemdeki hızlı iyileşmede ithalattaki yavaşlamanın yanı sıra mal ve hizmet ihracatında güçlü artış eğiliminin de etkili olduğunu söylemek mümkün” diye konuştu.

ZİYARETÇİ SAYISI ARTTI

Uysal, 2014’ten bu yana petroldeki ciddi düşüşün ve ihracattaki güçlü seyrin cari açığı sınırladığını ifade etti. Uysal turizm sektöründe de hızlı bir toparlanma sürecine girildiğini ve yabancı ziyaretçi sayısının güçlü biçimde arttığını belirtti. Uysal, reel sektörün güçlü bir ihracat performansı ile ekonomideki dengelenmeye önemli katkı sunduğunu dile getirdi. AA

‘Sanayicinin döviz borcu, TL’ye çevrilsin’

İSTANBUL Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlığın döviz borcu ve bunun oluşturduğu bilanço riski olduğunu belirterek, “Sanayiciler, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Bugün kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL’ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı” dedi. Bahçivan, keyfi nedenlerden dolayı döviz borçlanmasına yönelmediklerini belirtti. AA

TCMB BAŞKANI MURAT UYSAL:

Son bir yılda cari denge iyileşti, fazla vereceğiz

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Meclisi'nin olağan toplantısı "Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi İçin Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi" ana gündemi ile gerçekleştirildi. ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan'ın açılış konuşmasını yaptığı toplantıya Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal konuk olarak katılarak gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Son 1 yılda cari dengenin önemli iyileşme kaydettiğini ve 2002'den beri ilk kez yıllık olarak fazla verdiğini belirten Uysal "Mevcut projeksiyonlara göre yıl sonu itibarıyla pozitif büyüme kaydedilen

bir yılda cari fazla vermiş olacağız" dedi. Uysal, turizm sektöründe hızlı bir toparlanma sürecine girildiğini belirtti. Uysal, Türkiye'nin küresel ticaret hacmindeki yavaşlamanın olumsuz etkilerini pastadan aldığı payı artırarak bertaraf ettiğini söyledi. Erdal Bahçivan da, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kılınanlığın döviz borcu olduğuna dikkat çekerek, şöyle konuştu: Sanayiciler, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Bugün kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı.

Murat Uysal

Murat Uysal: Pastadan pay alıp yavaşlamadan etkilenmiyoruz

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin aylık olağan toplantısı "Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi İçin Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi" ana gündemi ve **Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal**'ın katılımı ile gerçekleştirildi. Başkan Uysal, "Son 1 yıllık dönemde cari denge önemli iyileşme kaydetti" dedi. Uysal: "Fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyüme için cari dengenin makul düzeyde tutulması kritik önemdedir" diye konuştu. Küresel ekonomideki dalgalanmalara da değinen Uysal, Türkiye'nin küresel ticaret hacmindeki yavaşlamanın olumsuz etkilerini pastadan aldığı payı artırarak bertaraf ettiğini ifade etti. **İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan** ise "Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi.

SIKINTILAR BİTMEK ÜZERE

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, "Enflasyonun 2020'de yüzde 8,5, 2021'de yüzde 6 olması öngörülüyor." dedi. Merkez Bankası Başkanı Uysal, "Son 1 yıllık dönemde cari denge önemli iyileşme kaydetti" ifadelerini kullanırken, İş Bankası Genel Müdürü Adnan Bali, "Geleceğe daha umutlu bakıyoruz" değerlendirmesinde bulundu.

2020 İTİBARIYLA TEK HANELİ

■ 2020 Yılı Bütçesi Plan ve Bütçe Komisyonunda konuşan Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, "Para ve maliye politikalarının koordinasyonu ile rekabet ve verimliliği artıracak yapısal tedbirleri hayata geçirerek, enflasyonu kalıcı olarak düşük tek haneli seviyelere indireceğiz. Bu çerçevede Yeni Ekonomi Programı'nda enflasyonun 2020 yılında yüzde 8,5'e, 2021 yılında yüzde 6'ya, 2022 yılında ise yüzde 4,9'a düşmesi beklenmektedir" diye konuştu.

CARI DENGEDEN ÖNEMLİ İYİLEŞME

■ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal da, **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Meclisi'nin aylık olağan toplantısında yaptığı konuşmada, "Son 1 yıllık dönemde cari denge önemli iyileşme kaydetti. Türkiye, küresel ticaret hacmindeki yavaşlamanın olumsuz etkilerini pastadan aldığı payı artırarak bertaraf ediyor. Fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyüme için cari dengenin makul düzeyde tutulması kritik önemdedir." dedi. [Sayfa 6](#)

BAKAN ALBAYRAK: ENFLASYON 2020'DE YÜZDE 8,5'E DÜŞECEK

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, "Enflasyonun 2020'de yüzde 8,5, 2021'de yüzde 6 olması öngörülüyor." dedi.

SELİM ERCAN / ANKARA

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, Bakanlıkta ilgili ve bağlı kuruluşların 2020 yılı bütçesinin görüşüldüğü TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda sunum yaptı. Bakan Albayrak, küresel ekonomik durum ve Türkiye ekonomisindeki gelişmeler hakkında bilgi verdi. Türkiye ekonomisinde göstergelerin olumlu gidişatına değinen Albayrak, finansal saldırlara karşı yerinde ve zamanında yapılan müdahalelerle döviz kurundaki dalgalanmanın azaldığını ve finansal piyasaların normalleştiğini ifade etti. Bu sayede, ekonomik aktivitede 2019 yılının ilk yarısında ilmi bir toparlanma gerçekleştiğini işaret eden Albayrak, finansal koşullardaki iyileşme ve enflasyondaki düşüşün toparlanma sürecinin yılın ikinci yarısında devam etmesinde etkili olduğunu vurguladı. Albayrak, geçen yıla göre enflasyondaki düşüşe değinerek, para ve maliye politikalarının koordinasyonu ile rekabet ve verimliliği artıracak yapısal tedbirleri hayata geçirecek, enflasyonu kabalı olarak düşük, tek haneli seviyelere indireceklerini belirtti.

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, Bakanlıkta ilgili ve bağlı kuruluşların 2020 yılı bütçesinin görüşüldüğü TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda sunum yaptı. Bakan Albayrak, şunları söyledi:

E-FATURA İLE 2,5 MİLYAR LİRALIK TASARRUF

"Bakanlığın elektronik uygulamalardan yararlanan mükellef sayısı 140 binden öntümüzdeki yıl 350 bin seviyesine çıkması bekleniyor. e-Defter uygulaması ile bankaların kağıt defter kullanımını azaltacağız. Sigorta poliçeleri ve sigorta komisyon diğer belgelerini de elektronik ortama taşıdık. Sadece kredi belgesinin kağıt yerine elektronik ortama düzenlenmesinden dolayı bankaların yıllık 100 milyon lira civarında tasarruf edebileceğini değerlendiriyoruz. e-Fatura ve e-Defter uygulamasına yönelik ciro limitlerini 10 milyon liradan 5 milyon liraya indirerek daha fazla mükellefimizin kağıt yerine elektronik ortamda fatura ve defter kullanımını sağlıyoruz. e-Fatura ve e-Arsiv Fatura uygulamaları kapsamında bugüne kadar yaklaşık 25 milyar fatura elektronik ortamda oluşturulmuş ve iletilmiştir. Bu sayede yaklaşık 2,5 milyar liralık tasarruf sağlanmıştır. e-Serbest Meslek Makbuzası uygulamasını öntümüzdeki yıl ortasından itibaren tüm serbest meslek erbabı için zorunlu hale getireceğiz. Yaklaşık 170 bin civarı serbest meslek erbabı artırılabilecek matbaalarda makbuz bastırılmayacak ve bunların kağıt ortamda yazmak, saklamak ve letmek zorunda kalmayacak. Böylece 100 milyon lira civarında tasarruf sağlanacaktır. Hal kayıt sistemini e-belge uygulamalarımıza entegre ediyoruz. Böylece sebze ve meyve fiyatlarında yapılan manipülasyonları anlık olarak izleyebileceğiz."

ESNAFA 2,2 MİLYAR LİRA KREDİ KAYNAĞI

"2004 yılında 205 bin üreticiye 735 milyon

lira olarak verilmeye başlanan düşük faizli kredi desteği 2019 yılı Eylül itibarıyla Ziraat Bankasına kullanılarak 51,7 milyar lira, Tarım Kredi Kooperatiflerine kullanılarak 4,2 milyar lira olmak üzere toplam 55,9 milyar liralık bakiyeye ve 907 bin çiftçiye ulaşmıştır. Çiftçilerimize düşük faizli kredi kullandırmayı nedeniyle oluşan gelir kayıplarının karşılanması amacıyla 2019 yılında ayrılan bütçe 3,4 milyar liradır. Bu amaçla 2020 yılı bütçesinde 4,2 milyar lira ödenek öngörülmektedir. Halk Bankası'na esnaf ve sanatkarlara kullanılmaya kredi bakiyesi 2002 yılında 150 milyon lira iken 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla 40 milyar liraya, bu kredilerden faydalanan esnaf sayısı ise 64 binden 560 bine ulaşmıştır. 2019 yılında 1,9 milyar lira kaynak tahsis edilmiş olup 2020 yılı bütçesinde 2,2 milyar lira ödenek öngörülmektedir."

"24 BİNDEN FAZLA FIRMAMIZA 20 MİLYAR LİRA KREDİ KULLANDIRDIK"

"Hazine Destekli Kredi Garanti Uygulaması kapsamında, kefalet hacmi bu yılın kasım ayı itibarıyla yaklaşık 320 milyar liraya, kredi hacmi ise 367 milyar liraya ulaştı. 295 bin işletme sistemden faydalandı, kullandıkları kefaletinin yüzde 76'sı KOBİ'lere, yüzde 24'ü ise KOBİ dışı işletmelere sağlandı. Her biri 20 milyar liralık kefalet limitini haiz KOBİ Değer I, KOBİ Değer II ve Ekonomi Değer paketleriyle toplam 60

milyar liralık ilave kefalet imkanı firmaların kullanımına sunarak KOBİlerin finansman imkanlarını kolaylaştırmaya devam ettik. Bu kapsamda, KOBİ Değer I paketiyle 76 binden fazla firmamıza 23,8 milyar lira, KOBİ Değer II paketiyle 44 binden fazla firmamıza 20,3 milyar lira ve Ekonomi Değer paketiyle 24 binden fazla firmamıza yaklaşık 20 milyar lira kredi kullandırdık. Girişim Sermayesi Fonlarına Doğrudan Kaynak Aktarımı kapsamında öntümüzdeki 5 yıllık dönem içerisinde 2 milyar lira tutarında kaynak aktarmaya hedefliyoruz."

"ÜLKE TASARRUFLARINI ARTIRMAYA DEVAM EDECEĞİZ"

"Yeni araç ve yöntemlerle ülke tasarruflarını artırmaya ve tasarruf kültürünü güçlendirmeye devam edeceğiz. Uygulaması Hazine ve Maliye Bakanlığında ühdesine geçen konut hesabı sistemine de yaklaşık 7 bin katılımcı ve 110 milyon liralık birikmiş tasarruf bulunuyor. Sistem kapsamında gerekli olan en az 3 yıllık tasarruf süresini yakın zamanda dolduran katılımcıların devlet katkısı başvurusuna başladı ve yıl sonuna kadar sistemden katılımcılara devlet katkısı ödemelerine başlanmaya planladık. Finansal istikrar, ülke kalkınmasının odak noktası haline getirdik. Bu vizyonda Finansal İstikrar Komitesi, Finansal Uzmanlar ve Kalkınma Komitesi şeklinde yeniden yapılandırıldı. Atığımız adımlarla uzun vadeli kalkınmanın

temel yapı taşlarını birer birer döşedik. Finansal sistemi yakından izleyerek koordinasyon içerisinde alınan kararlar etkin şekilde hayata geçirildi ve ülkemiz ekonomisi uluslararası gözlemlerinin karşams beklentilerini boş çikarak pozitif büyüme ivmesini yakalamayı başardık."

"TÜRK LİRASINA OLAN GÜVEN ARTIRILDI"

"Döviz kurunda meydana gelen spekülasyon ataklara karşı gerekli önlemleri alarak kurda istikrar sağladık. Döviz cinsinden veya dövizle endeksli yapılan sözleşmelerin baz istisnalar haricinde Türk lirası cinsinden belirlenmesini zorunlu tutan düzenlemeyle Türk lirasına olan güven artırıldı. 2018 yılı Ekim ayında uluslararası sermaye piyasalarında gerçekleştirilen 5 yıl vadeli dolar cinsinden tahvil ihracının yatırımcıya getirisi yüzde 7,5 seviyesinde gerçekleşirken 2019 yılı Kasım ayında aynı vadede gerçekleştirilen tahvil ihracında bu oran 180 baz puan daha aşağıda, yüzde 5,70 seviyesinde gerçekleşti. Aktif borç yönetimi vizyonu çerçevesinde dolar yükümlülüklerin düşük faizli avro yükümlülüklerle swaplanmasından neticesinde son işlem faiz maliyeti avro cinsinden yüzde 3,3 gibi bir seviye ile ülke tarihinin uluslararası sermaye piyasalarında avro cinsinden en düşük maliyetine geriledi. Ülkemiz menfaatleri için doğru zamanda en uygun enstrümanlarla finansman temin etmeye devam edeceğiz."

TÜKETİCİ ENFLASYONU

Tüketici enflasyonunun 2019 yılının Mayıs ayından itibaren belirgin şekilde düştüğünü söyleyen Albayrak, "Tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskıların zayıflaması, enflasyon beklentilerindeki iyileşme ve güçlü baz etkisinin devreye girmesiyle 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla tek haneli seviyelere gerileyen enflasyon oranı, Ekim ayına geçen yılın aynı dönemine göre 16,7 puan azalarak yüzde 8,6 seviyesine gerilemiştir. Para ve maliye politikalarının koordinasyonu ile rekabet ve verimliliği artıracak yapısal tedbirleri hayata geçirerek, enflasyonu kalıcı olarak düşük tek haneli seviyelere indireceğiz. Bu çerçevede Yeni Ekonomi Programı'nda enflasyonun 2020 yılında yüzde 8,5'e, 2021 yılında yüzde 6'ya, 2022 yılında ise yüzde 4,9'a düşmesi beklenmektedir" diye konuştu.

CHP'Lİ MİLLETVEKİLLERİNDEN PANKARTLI PROTİSTO

Ote yandan, CHP'li milletvekilleri komisyon salonunda oturdukları sıralarda, "Sayın Bakan Bakan Burası Çok Daha Önemli Fatura Can Yakıyor", "Sayın Bakan Bakan Burası Çok Daha Önemli Esnaf Perişan Çiftçi Çaresiz Sokaklar İzzet Dolu", "Gelir Adaletsizliği Arttı", "İzzetli Sokaklar İzzet Dolu" yazılı dövizler yerleştirdi. CHP İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu, toplantının dışında usulle ilişkin söz istedi. Komisyon Başkanı Elvan'ın söz vermemesi üzerine Bekaroğlu'na tepki gösterdi.

si üzerine Bekaroğlu, "Ben biraz sonra burada konuşacağım. Sayın Bakan ekonominin aleyhine konuşulan neredeyse terörist ilan etti. Eğer beni terörist ilan ederse ben nasıl konuşacağım? Bu usulle ilgili değil mi?" dedi. Bekaroğlu, Başkan Elvan'ın bu konunun usulle ilgili olmadığını belirtmesi ve söz vermemesi tepki gösterdi. Bunun üzerine AK Parti'li milletvekilleri de Bekaroğlu'na tepki gösterdi.

'BORÇ YAPIMIZIN SAĞLAMLIĞINA İŞARET EDİYOR'

"AB tanımlı genel yönetim borç stokunun faiz, kur ve likidite risklerine karşı olan duyarlılığını önemli ölçüde azalttı. Yaptığımız duyarlılık analizi sonucunda, Türk lirası faiz seviyesindeki 500 baz puanlık artış, borç stokunun milli gelire oranını 2001 yılı stok yapısında 1,6 puan artıran 2018 yılında yalnızca 0,8 puan artırmaktadır. Milli gelir büyümesindeki 2 puanlık azalış borç stokunun milli gelire oranını 2001'de 1,6 puan artıran 2018'de yalnızca 0,6 puan artırmaktadır. 2001 yılındaki stok yapısı sürdürülüyor olsaydı Türk lirasının yüzde 5 değer kaybı, borç stokunun milli gelire oranını 2,1 puan artıracakken 2018 yılında bu artış yalnızca 0,7 puan olmuştur. Bu analiz, kamu maliyesinin ve borç yapımızın sağlamlığına işaret etmektedir."

'ÜLKEMİZİN RISK PRİMİ GERİLEMEYE DEVAM ETMİŞTİR'

"Ülke risk primindeki azalış ve enflasyon beklentilerindeki iyileşme sonucunda borçlanma maliyetlerinde de belirgin bir düşüş gerçekleşti. 2019 yılı içinde yüzde 26 seviyesi üzerine kadar çıkan Türk lirası borçlanma maliyeti 2017 yılı Ekim ayından beri en düşük seviye olan yüzde 12'nin altına inmiştir. Diğer taraftan 2019 yılı için 117,3 milyar lira olarak hedeflediğimiz merkezî yönetim bütçesi faiz giderinin yıl sonunda 103,1 milyar lira olarak gerçekleştiğini tahmin ediyoruz. Kasım ayında gerçekleştirilen dolar cinsi tahvil ihracına gelen talep miktarı, Nisan 2015'ten bu yana gerçekleştirilen tahvil ihracını içerisinde en yüksek miktar. Gerek yatırımcıların tahvil ihracımıza gösterdiği yoğun ilgi, gerekse yurt dışı borçlanma maliyetlerimizdeki gerileme Türkiye ekonomisine duyulan güvenin bir göstergesidir. Talebin çoğunluğunun uzun vadeli yatırım yapan dünyanın en büyük fonlarından ülkemizi başlangıç olarak ihraç sonrasında da ülkemizin risk primi gerilemeye devam etmiştir."

BES VE OTOMATİK KATILIMA 5,1 MİLYAR LİRALIK KAYNAK

"Kasım ayı itibarıyla, bireysel emeklilik sistemine katılımcı sayısı 6,8 milyon kişiye ulaştı. Devlet katkısı fon tutarı 16,4 milyar lira, toplam fon büyüklüğü ise 112,8 milyar liraya yükseldi. Otomatik katılım sisteminde çalışan sayısı 5,4 milyon kişiye, fon büyüklüğü ise 7,7 milyar liraya ulaştı. Devlet katkısı için 2020 yılında bütçeden 5,1 milyar lira kaynak aktarılması öngörülmüştür. Sene başında KOBİ'lere yönelik Devlet Destekli Ticari Alacak Sigortası Sistemini kurduk. Sistem kapsamında hali hazırda 5 bin 400 KOBİ'ye yaklaşık 300 milyon liralık teminat sağlanmıştır."

'E-TİMNAT UYGULAMASINA GÜMRÜK NOKTALARINDA BAŞLADIK'

"Kamuda e-timinat uygulamasına gümrük noktalarında başladık, uygulamayı tüm kamuda yaygınlaştırmaya hedefliyoruz. 2020 yılı sonuna kadar merkezî yönetim kapsamında tüm kamu idarelerini e-fatura kapsamına almayı hedefliyoruz. 2018 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan bulgulara ilişkin olarak bakanlığın ilgili birimleri düzenli işlemleri yapıp ve gerekli önlemleri aldı. 2020 yılında merkezî yönetim bütçe gelirleri yüzde 10,3 artarak 956,6 milyar liraya, vergi gelirleri yüzde 17,5 artarak 784,6 milyar liraya, vergi dışı gelirleri ise 172 milyar liraya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bakanlık 2020 yılı toplam bütçe teklifi 468,3 milyar lira, faiz harcamaları hariç, tutulduğunda bütçe teklifi 329,3 milyar lira, bu teklifin yüzde 1,31'lik kısmı Bakanlık hizmetleri için kullanılacaktır."

Sanayici mecburen dövizle borçlandı

İstanbul Sanayi Oda-
sı Başkanı **Erdal Bah-**
çivan, reel sektörün
finansmanı konusun-
da en önemli kırılgan-

lığın döviz borcu ve bunun yol açtığı bilanço riski olduğuna dikkat çekerek, "Sanayiciler, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Bugün kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi. Bahçivan, sanayi işletmelerinin temel sorunları arasında ilk sırayı borçlanma maliyetinin aldığını dile getirdi. ● **4'TE**

Dövizle borçlanma mecburiyetten

ISO Başkanı Erdal Bahçivan, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılmanın döviz borcu ve bunun yol açtığı bilanço riski olduğuna dikkat çekerek, “**Sanayiciler**, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Bugün kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL’ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı” dedi

YENİ MESAJ/DETAY HABER

Istanbul Sanayi Odası (İSO)

Meclisi’nin 27 Kasım Çarşamba günü yapılan olan aylık olağan toplantısı Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi İçin Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi ana gündemi ile gerçekleştirildi. İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**’ın açılış konuşmasını yaptığı toplantıya Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal konuk olarak katılarak gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Odakule Fazıl Zübü Meclis Salonu’nda

düzenlenen toplantıda konuşan Bahçivan, “Bizler **sanayici** olarak keyfi nedenlerden dolayı döviz borçlanmasına yönelmiş değiliz. Uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığımız için yurt dışı kaynaklara yönelmek zorunda kaldık. Ama bugün önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Bununla birlikte bizler içinden geçtiğimiz ekonomik dengelenme sürecinde TL finansman koşullarının nispeten iyileşmesinden de destek olarak yüksek döviz borçlarının TL’ye döndürülmesi konu-

sunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, dolarizasyonun hayatımızdan çıkarılması ve TL ile borçlanma felsefesinin yaygınlaştırılmasında yarar görüyoruz. Bu noktada reel sektörümüzün kur risklerine karşı direncini artırmak, savunma mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla inovatif destekler sağlanması ve eğitimler düzenlenmesi gerektiğini de unutmamalıyız” dedi.

Dopingli büyüme krize yol açıyor

Konuşmasında Türkiye’nin krize davetiye çıkaran dopingli büyüme arayışlarına artık son vermesi gerektiğini de dile getiren Bahçivan, şöyle konuştu: “Zira, kısır bir döngüye yol açan bu durum, Türkiye ekonomisinde büyük zorluklarla, özveriyle inşa edilen üretim merkezlerini tahribata uğrattıyor. İstihdam kayıplarına neden oluyor. Kaynak israfına yol açıyor. Biz Türkiye’nin yüksek, sağlıklı, hormonlu bir büyümeden ziyade sağlıklı, nitelikli ve sürdürülebilir büyümesinden yanayız.

Sanayinin ana sorunu para bulamama

Sanayi işletmelerinin temel sorunları arasında ilk sırayı borçlanma maliyetinin aldığına da işaret eden **ISO Başkanı Erdal Bahçivan** “Tasarruf oranlarının yetersiz olduğu ülkemizde bankacılık sistemi üzerinden sağlanabilecek **sanayi** finansmanı oldukça sınırlı. Bu durum, **sanayicilerin** borçlanmasını pahallılaştırırken, kredi kullanmakta ipotek gibi benzeri ek maliyetleri de beraberinde getiriyor. Bugün **sanayici** olarak yatırımlarımız için kredi almak istediğimizde, kredi tutarının 2 hatta 3 katına varan teminat talepleriyle karşı karşıya kalıyoruz” dedi.

Bu bağlamda Merkez Bankamızın yakın zamanda reel sektör ile başlattığı diyalogu son derece önemli buluyor ve bu etkileşimin uzun vadeli, kaliteli ve refah yaratan bir büyümenin önünü açmasını temenni ediyoruz.”

Döviz borcuna karşı TL önerisi

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin dün yapılan olan aylık olağan toplantısının konuğu Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal oldu. **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılganlıkların dövize dayalı borç yükü ve bunun yarattığı bilanço riski olduğuna dikkat çekti. Bahçivan "Bizler **sana-yici** olarak keyfi nedenlerden dolayı döviz borçlanmasına yönelmiş değiliz. Uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığımız için yurt dışı kaynaklara yönelmek zorunda kaldık. Önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Ekonomik dengelenme sürecinde TL finansman koşullarının nispeten iyileşmesinden de destek alarak yüksek döviz borçlarının TL'ye dönürülmesinde teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz" dedi.

CARİ DENGİ RAHATLADI

MB Başkanı Uysal, ise "Son bir yıllık dönemde cari denge önemli bir iyileşme kaydetti ve 2002 yılından bu yana ilk defa yıllık olarak fazla vermeye başladı. Türkiye küresel ticaret hacmindeki yavaşlamanın etkilerini ticaret pastasından aldığı payı artırarak bertaraf edebiliyor. İlerleyen dönemde iktisadi faaliyetin kademeli olarak toparlanacağı bir konjonktürde görece fiyatların sınırlayıcı etkisi nedeniyle büyümenin cari denge üzerindeki etkisinin nispeten daha az olmasını bekleyebiliriz" dedi.

'Sanayicinin döviz borcu TL'ye çevrilsin'

➤ İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "Sanayiciler, keyfiyetten değil uygun maliyetli TL kredi bulamadığı için dövizle borçlandı. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi. İSO Meclisi'nin aylık olağan toplantısı "Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi İçin Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi" ana gündemi ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal'ın katılımı ile gerçekleştirildi. Bahçivan, sanayici olarak keyfi nedenlerden dolayı döviz borçlanmasına yönelmediklerini belirterek, "Uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığımız için yurt dışı kaynaklara yönelmek zorunda kaldık. Ama bugün önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz" diye konuştu.

Bahçivan, "Bununla birlikte bizler içinden geçtiğimiz ekonomik dengelenme sürecinde TL finansman koşullarının nispeten iyileşmesinden de destek olarak yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, dolarizasyonun hayatımızdan çıkarılması ve TL ile borçlanma felsefesinin yaygınlaştırılmasında yarar görüyoruz. Bu noktada reel sektörümüzün kur risklerine karşı direncini artırmak, savunma mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla inovatif destekler sağlanması ve eğitimler düzenlenmesi gerektiğini de unutmamalıyız" ifadelerini kullandı.

Bu arada toplantıda konuşan Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal da, cari dengelenme sürecinde ihracatın güçlü seyrinin büyük önem taşıdığını ifade etti. Uysal, görece fiyat gelişmelerinin ithalatın yanı sıra ihracatın da önemli bir belirleyicisi olduğuna işaret ettiğini dile getirdi.

CARI DENGEDEN İYİLEŞME VAR

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Murat Uysal, son 1 yılda cari dengenin önemli iyileşme kaydettiğini söyledi.

Uysal, **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Meclisi'nin kasım ayı olağan toplantısına katıldı. Buradaki konuşmasında, fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyümenin birbirini tamamlayan unsurlar olduğunu belirtti. Bu noktada cari

Murat Uysal

dengeyi makul düzeylerde korunabilmesinin kritik önem arz ettiğini vurgulayan Uysal, "Önümüzdeki dönemde para politikası duruşumuzu enflasyondaki düşüş sürecinin devamını sağlayacak şekilde belirlerken, finansal istikrara yönelik olarak zorunlu karşılıklar gibi makro ihtiyatı araçları da etkin bir şekilde kullanacak, yapısal politika alanlarındaki analizlerle kamuoyun-

da farkındalık oluşturma misyonumuzu yerine getirmeye devam edeceğiz" dedi.

İLK KEZ YILLIK FAZLA VERDİ

Uysal, şunları kaydetti: "Cari işlemler dengesinin 2018 yılının ikinci çeyreğinde başlayan dengelenme süreciyle birlikte hızla iyileşmiş ve uzun yıllar sonra ilk kez bu yılın haziran ayında yıllık olarak fazla vermiştir. Cari dengedeki iyileşme üçüncü çeyrekte de devam etmiş ve Eylül ayı itibarıyla yıllık yaklaşık 6 milyar dolar fazlaya ulaşmıştır"

Sanayicinin borcu TL'YE ÇEVİRİLSİN

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, reel sektörün finansmanı konusunda en önemli kırılmanın döviz borcu ve bunun oluşturduğu bilanço riski olduğunu söyledi. **Sanayici** olarak keyfi nedenlerden dolayı döviz borçlanmasına yönelmediklerini belirten Bahçivan, "Uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığımız için yurt dışı kaynaklara yönelmek zorunda kaldık. Ama bugün önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz. Yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz" dedi.

İSO'DAN ÇAĞRI: DOLAR BORCU TL'YE DÖNÜŞTÜRÜLSÜN!

**İstanbul Sanayi Odası (İSO) Mec-
lisi'nin aylık olağan toplantısı "Nite-
likli ve Sürdürülebilir Üretim Ekono-
misi İçin Finansal Politikaların ve Fi-
yat İstikrarının Önemi" ana gündemi
ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Ban-
kası Başkanı Murat Uysal'ın katılımı
ile gerçekleştirildi.**

**Erdal
Bahçivan**

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, reel sektörün fi-
nansmanı konusunda en önemli
kırılganlığın döviz borcu ve bunun
oluşturduğu bilanço riski oldu-
ğunu belirterek, "**Sanayiciler**, key-
fiyetten değil uygun maliyetli TL
kredi bulamadığı için dövizle
borçlandı. Bugün kur riskini üzeri-
mizde taşıyoruz. Yüksek döviz
borçlarının TL'ye döndürülmesi

konusunda teşvik edici bir model sunulmalı" dedi.

YILSONUNDA CARİ FAZLA VERECEĞİZ!

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclis Toplantısı'nda 'Dış Denge, Sürdürülebilir Büyüme ve Fiyat İstikrarı' başlıklı bir konuşma yapan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Murat Uysal, "Bu yıl sonunda cari fazla vermiş olacağız" dedi.

TCMB Başkanı Uysal, önümüzdeki dönemde para politikası durumunu enflasyondaki düşüş sürecinin devamını sağlayacak şekilde belirlerken, finansal istikrara yönelik olarak zorunlu karşılıklar gibi makro ihtiyati araçları da etkin bir şekilde kullanacaklarını belirterek, "Yapısal politika alanlarındaki analizlerle kamuoyunda farkındalık oluşturma misyonumuzu yerine getirmeye devam edeceğiz" dedi.

Uysal'ın konuşmasından şu ifadeler öne çıktı: "Son bir yılda cari denge önemli bir iyileşme kaydetti. Bu yıl sonunda cari fazla vermiş olacağız. Dış dengede sağladığımız kazanımların önümüzdeki dönemde devamı fiyat istikrarı açısından büyük önem taşıyor. İçinde bulunduğumuz dönemde cari dengede düzelmeye

2001 ve 2009'a kıyasla çok daha sağlıklı gerçekleştiğinin altını çizmek isterim. Cari dengenin son dönemde dengelenmesinde mal ve hizmet ihracatının da etkisi söz konusu. İlerleyen dönemde büyümenin cari denge

üzerinde etkisinin nispeten daha az olmasını bekleyebiliriz. İthalat ile milli gelir arasındaki ilişkinin zayıfladığını görüyoruz. Enerji ithalatının bu yıl geçen yıla göre daha sınırlı kalması kuvvetle muhtemel görünüyor. İhracattaki güçlü seyrin de cari dengedeki iyileşmeye önemli katkı verdiğini belirtmeliyim. Türkiye küresel ticaret hacmindeki yavaşlamanın etkilerini ticaret pastasından aldığı payı artırarak bertaraf edebiliyor. Turizm sektörünün toparlanma sürecine girdiğini, yabancı ziyaretçi sayısının artmaya devam ettiğini görüyoruz. Turizmde de pazar çeşitliliğinin artıyor olması belli bölgelere yönelik şokların olumsuz etkilerini yumuşatıyor. Reel sektörümüz güçlü bir ihracat performansı ile ekonomideki dengelenmeye önemli katkı sunuyor. Bu süreçte firmalarımız yeni

pazarlarda önemli başarı elde ettiler. Zorunlu karşılıkların bir makro ihtiyati araç olarak kullanıldığı bir politika çerçevesini benimsemekteyiz. Teşvik sisteminden elde edilen kazanımların orta vadede getirisi yüksek olacaktır. Proje bazlı teşvik sistemi önemli bir yapısal adım. Önümüzdeki dönemde zorunlu karşılıklar gibi makro ihtiyati araçları da etkin bir şekilde kullanarak reel sektörü finansal risk yönetimi ve krediye erişim konularında desteklemeye devam edeceğiz. Savunma, tekstil, makine-teçhizat, fabrikasyon metal, ilaç, kimya ve enerji gibi sektörlerde son yıllarda üretimin yerli içeriğinde önemli artışlar var ama bu alanda gidilecek daha çok yol olduğunun farkındayız. Fiyat istikrarı ve sürdürülebilir büyüme birbirini tamamlayan unsurlar."

EURO
6,3837

Dolar/TL paritesi, Birleşik Devletler-Türkiye arasında yaşanan S-400 gerilimi ve son PPK toplantısındaki olası faiz indirimi beklentileriyle yükseldi

DOLAR
5,8018

Dolar 5,80 bandında

STERLIN
7,4740

Türkiye'nin S-400 hava savunma sistemlerini test etmesi sonrası Amerika Birleşik Devletleri'nden (ABD) gelen açıklamalar, iki ülke arasında yeni bir gerginliğin olabileceği endişesine neden oldu ve Türk Lirası (TL) tarafında bu hafta yüzde 1 düşüş yaladı. Geçen hafta 5,6850 seviyesine gerileyen dolar/TL kuru, dün 5,80'lere yükseldi. Kurunünkü yükselişinde, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Murat Uysal'ın açıklamaları da destekleyici oldu.

Uysal, **Istanbul Sanayi Odası (İSO)** meclisinde yaptığı konuşmasında, faiz politikasının enflasyona bağlılığını yeniden vurguladı. Son ayda enflasyonun tek haneye gerilemesiyle TCMB'nin 12 Aralık Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında faiz indirimine devam etmesi bekleniyor. Temmuz ve eylül dönemi toplantılarında beklenti üzerinde sert faiz indirimine giden merkez, yılın son toplantısında yüzde 14 olan politika faizini yüzde 12'ye çekmesi bekleniyor.

ABD verilerinin açıklanmasının ardından doların gün içi güçlü seyrini koruması gelişen ülke paralarının dün negatif bölgede fiyatlanmasına neden oldu. ABD'de 3. çeyrek büyüme yüzde 2,1 olarak yukarı yönlü revize edilirken; reel tüketim ve dayanıklı mal siparişlerinde de artış görüldü.

Kur baskı altında

Piyasalarda Rus hava savunma sistemi S-400'ler için Ankara'da test yapıldığı haberleri nedeniyle ABD-Türkiye ilişkileri daha yakından izlenirken; dolar/TL kuru ise hafta başında işlem gördüğü 5,70'li seviyelerden 5,80'lere yükseldi. Dün piyasalarda Türkiye Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM), ardından da Merkez Bankası Başkanı Murat Uysal'ın **İSO** da yaptığı açıklamalar takip edildi. Dolar kuru, geçen hafta yaklaşık iki ayın en düşüğü olağan 5,6855'e kadar geriledikten 5,70 etrafında oldukça dar bandta seyretmişti.

Türkiye'nin S-400 sistemlerine test edeceği haberi sonrasında ise dolar/TL, Türkiye'de önce 5,75'in üzerine, ardından da dün sabah itibarıyla 5,7730'a kadar yükseldi ve 5,80'ler bandından günü tamamladı. Kur, dün 08.55'te 5,7680/5,7700 seviyesindeydi. Aynı saatte sepet bazında TL 6,0587/6,0611; Euro/TL ise 6,3494/6,3522 bandında fiyatlanıyordu.

"TL için risk sınırlı"

Piyasa genelindeki olumlu hava, Wall Street endekslerinin yeni rekor seviyelerinde kapanmasını sağlarken; bu iyimserlik, ABD-Türkiye ilişkilerine yönelik soru işaretleriyle bugünlerde TL'ye tam olarak yansımıyor. İşlemciler, yıl sonunun yaklaşmasının da etkisiyle son dönemde yatay bir seyir izleyen TL'de son iki günde satış baskısının belirginleştiğini ve negatif ayrışma olduğunu doğruluyor ancak bankacılar, değer kaybının 'sınırlı' kaldığında da hemfikirler.

Bir işlemci, "Anlaşılan o ki bugün için iki ülke, anlaşmazlıkları daha kötüye götürmemekte kararlı. Bu, TL'de bugün için sınırlı bir risk ve satış baskısı demek. Hem ilişkilerde hem TL'de ne olacağını da bu süreç belirleyecek" ifadelerini kullandı. ABD, Türkiye'ye, S-400'den vazgeçmesi için çağrıda bulunurken; Türkiye ise bunun söz konusu olmadığını mesajı veriyor.

Erdoğan ve Pompeo

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, kısa süre önce ABD'ye bir ziyarette bulunurken, görüşmeleri "Aradaki birçok soruna kökten çözüm getiremedik ama bu meselelerin ilişkilerimizi esir almasına izin vermediğimizi tüm dünyaya gösterdik" söylemiyle özetlemişti.

Son dönemde ABD'li yetkililerin açıklamalarında, Türkiye'nin Washington ile yaşadığı çıkmazı çözüme kavuşturmak için S-400'lerden 'kurtulması' gerektiği söylemi öne çıkıyor lakin bu, Türkiye'de kabul görmüş bir yaklaşım değil. İki ülke arasındaki ilişkiler bir süredir daha yakından izlenirken, bu süreç TL'de bazen bazen ise sert kazançlara neden olabiliyor.

ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, Türkiye'nin Rusya'dan satın aldığı S-400 hava savunma füze

sistemlerini test etmeye başlamasının 'endişe verici' olduğunu söyledi fakat füzeler kaynaklı sorunları gidermek için Washington ile Ankara arasındaki görüşmelerin de devam ettiğini belirtti.

Son PPK bekleniyor

Piyasalarda yakından izlenen ve TL'de yön belirleyici olabileceği düşünülen bir gelişme ise 12 Aralık'ta yılın son faiz kararı olacak. TCMB, son üç toplantısında faizleri 10 puan indirimle yüzde 14'e çekti ve indirimlerin önemli bölümünün tamamlandığı sinyalini verdi. Banka, ilerleyen dönemde faiz indirimlerine kapıyı kapatmadı ancak sonraki adımların veri odaklı ve daha sınırlı olabileceği sinyali de verdi.

Öte yandan, Reuters'da önceki gün yayımlanan bir haberde ise faiz indirimlerinin tek haneye doğru devamının TL açısından önümüzdeki yıl bir risk oluşturabileceğine dikkat çekildi. Erdoğan, hem faizlerin hem de enflasyonun gelecek yıl tek haneye düşmesini beklediğini vurgulayarak, TCMB'den daha fazla indirim çağrısını tekrarlar; bankacılar ise tek haneli faizin önümüzdeki yıl TL için bir risk olabileceği görüşünde.

Yatırımcılar, hem TCMB'nin kredibilitesi hem de TL'nin değer kaybı açısından faiz kararlarını ve bu kararlara siyasi etkiyi yakından izliyor. Türkiye'nin en önemli gündem maddelerinden ABD ve Rusya ilişkileri, alınan jeopolitik kararlar ve ekonomide atılan adımlar piyasada TL üzerinde etkili oluyor.

Tahvil/bono piyasasında getirilerde son aylarda yaşanan sert düşüş eğilimi ardından bugünlerde yatay seyir izleniyor. Gösterge 10 yıllık tahvilde önceki gün yaşanan son işlem yüzde 12,53 seviyesinde gerçekleşti. Gösterge 10 yıllık tahvil ise mayıs periyodunda yüzde 21 seviyesindeydi. İki yıllık gösterge tahvilde ise dünki son işlem yüzde 11,89 bandındaydı.